

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΣΤΗ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ**

Θέμα Α**Α1.**

Σύμφωνα με τον συντάκτη ύψιστη κρίνεται η αξία της ιστοριογνωσίας για όλους. Αναλυτικότερα, το παρελθόν φαίνεται να καθορίζει τις σκέψεις, τις απόψεις, την ηθική της κάθε γενιάς. Αξίζει, λοιπόν, να μαθαίνει κανείς για τους προγόνους, διότι η δράση τους συντέλεσε στη διαμόρφωση του παρόντος και συνεπικουρεί την καλύτερη κατανόησή του. Ταυτόχρονα, μέσω της μελέτης της ιστορίας γίνονται κατανοητά τα σύγχρονα χαρακτηριστικά της κοινωνίας και του πολιτισμού. Συνεπώς, η ιστοριογνωσία κρίνεται απαραίτητη για την σκιαγράφηση του παρόντος και του μέλλοντος.

Θέμα Β**Β1.**

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

Β2. α.

- Ο τίτλος του κειμένου διατυπώνεται υπό τη μορφή ερώτησης (σχόλιο). Παρατηρείται χρήση ρήματος σε α' πληθυντικό πρόσωπο, σε υποτακτική έγκλιση, ενώ προτάσσεται ο ερωτηματικός σύνδεσμος «γιατί» για λόγους έμφασης.
- Οι παραπάνω γλωσσικές επιλογές στοχεύουν στον προβληματισμό του αναγνώστη σχετικά με την αξία της ιστοριογνωσίας και ταυτόχρονα αναδεικνύουν την καθολικότητά της, το συλλογικό βίωμα, καθώς πρόκειται για ένα μείζον ζήτημα που αφορά στο σύνολο της κοινωνίας. Έτσι ο τίτλος συμπυκνώνει εύστοχα το περιεχόμενο του κειμένου και έχει άμεση σχέση με αυτό. Το κείμενο στην ουσία απαντά στο παραπάνω ερώτημα, παρουσιάζοντας τα οφέλη που προκύπτουν από τη μελέτη της ιστορίας. Επομένως ο τίτλος θεωρείται επικοινωνιακά επιτυχής, καθώς διεγείρει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, ο οποίος διαβάζοντας το κείμενο ενημερώνεται για την αξία της ιστορικής μάθησης.

β. Ο ευθύς λόγος στο τέλος της πρώτης παραγράφου αποτυπώνει με ρεαλιστικό τρόπο τις ενστάσεις της νέας γενιάς σχετικά με την αξία της ιστοριογνωσίας. Έτσι προσδίδει στο κείμενο πιστότητα, αμεσότητα, οικειότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα και υφολογική ποικιλία. Το περιεχόμενο γίνεται πιο εύληπτο στον μέσο αναγνώστη, ο οποίο προσεγγίζει βιωματικά τον προβληματισμό που θέτει ο συγγραφέας.

B3. Ενδεικτικές γλωσσικές επιλογές με τις οποίες επιτυγχάνεται ο στόχος της ευαισθητοποίησης του αναγνώστη σχετικά με το ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης.

- **Ποιητική λειτουργία της γλώσσας / μεταφορικός λόγος**

«είναι ένα δωρεάν μεταφορικό μέσον με το οποίο μεταφέρεται το πολυπληθές παρελθόν εδώ στο παρόν»

αισθητοποιείται ο ρόλος της ιστορίας στη σύνδεση των γενεών, στην κατανόηση του παρελθόντος και έτσι στη βαθύτερη επίγνωση των συνθηκών του παρόντος.

- **Χρήση αποσιωπητικών**

«αυτές και αν δεν θέλουν να ξεχαστούν...»

υπονοείται η αναγκαιότητα της μνήμης, ιδιαίτερα των δυσάρεστων γεγονότων της ζωής, καθώς αυτά προσφέρουν πολύτιμη γνώση, «διδάσκοντας» και αποτελώντας οδηγό των ανθρώπων για το παρόν και το μέλλον.

- **Επανάληψη**

«Και ιδού, ... ιδού η νύφη»

προσδίδει έμφαση στα πρόσωπα και τα σημαντικά γεγονότα της ζωής του ανθρώπου που επαναφέρει η μνήμη, μέσω του εορτασμού μιας επετείου.

- **Χρήση α' ενικού προσώπου**

«Για να επανέλθω στα γήινα..., Για να δώσω και την πιο εγκόσμια μορφή στην επέτειο»

αναδεικνύονται εναργέστερα οι προσωπικές απόψεις της ομιλήτριας πάνω στο ζήτημα της σημασίας των επετείων και της μνήμης στη ζωή των ανθρώπων. Ταυτόχρονα ο λόγος της αποπνέει βιωματικότητα, εξομολογητική διάθεση και αποκτά συναισθηματική φόρτιση, οικειότητα, ζωντάνια και αμεσότητα.

Θέμα Γ

Γ1.

Το ταγάρι αντιπροσωπεύει για την οικογένεια της αφηγήτριας τις μνήμες του παρελθόντος, τις σημαντικές στιγμές, την «ιστορία» της οικογένειας. Πρόκειται για ένα "ζωντανό" σε μνήμες κειμήλιο, που περνά από γενιά σε γενιά («είχε χρησιμοποιηθεί από τρεις γενιές») αποτελώντας ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα της ζωής της οικογένειας στο πέρασμα του χρόνου. Η **χρήση του α' ενικού προσώπου** (ομοδιηγητικός αφηγητής) από το αφηγηματικό υποκείμενο («θα σας πω την ιστορία του ταγαριού..., το βρήκα..., όταν το έδειξα...») ενισχύει τον βιωματικό χαρακτήρα του αφηγήματος, το οποίο αποκτά την αμεσότητα και την αληθοφάνεια μιας ζωντανής προσωπικής εξομολόγησης. Μάλιστα για τη γιαγιά της αφηγήτριας το ταγάρι είχε μεγάλη συναισθηματική και διαχρονική αξία, καθώς έφερε τις πιο πολύτιμες μνήμες του βίου της ίδιας και της οικογένειάς της, γεγονός που αισθητοποιείται με την **χρήση του ευθέος λόγου** «πράγματα για μια ζωή». Η **οπτική εικόνα** «ήταν βαμμένο με φυτικές βαφές και είχε ωραία λαμπερά σχέδια» αναδεικνύει την αισθητική αξία, την ομορφιά του παλιού χειροποίητου ταγαριού και

ενισχύει την αίσθηση της ανεκτίμητης προσωπικής ανθρώπινης δημιουργίας. Η χρήση του βραχυπερίοδου, του ελλειπτικού λόγου («Η μαμά της. Τα έλεγε αυτά με νοσταλγία. Η γιαγιά.») εκφράζει τη συναισθηματική φόρτιση που εισπράττει η αφηγήτρια από τη συγκίνηση της γιαγιάς της, η οποία βλέποντας το ταγάρι αναπολεί το δικό της ευτυχισμένο παρελθόν, την περίοδο της νιότης της, την μητέρα της («Το είχε φτιάξει η δική της μαμά στον αργαλειό, ήταν μέρος της προίκας της»).

- Ακολουθεί η αναγνωστική ανταπόκριση που επαφίεται στην γνώμη του μαθητή.

Θέμα Δ

Δ1. Επικοινωνιακό πλαίσιο

Πρόκειται για άρθρο, στο οποίο απαιτείται:

- τίτλος
- αφόρμηση από την επικαιρότητα στον πρόλογο
- επικαιρικός χαρακτήρας

Α' Ζητούμενο

Αξία ιστορικής γνώσης

• Πολιτιστικός τομέας

- η ιστορία αποτελεί γέφυρα επικοινωνίας των παλαιότερων με τους μεταγενέστερους
- όχημα με το οποίο μεταλαμπαδεύονται ήθη, έθιμα, αξίες και ιδανικά που συνιστούν την πολιτιστική παρακαταθήκη και επιτρέπουν στο άτομο να αντιληφθεί την ιδιοπροσωπία του πολιτισμού. Πρόκειται για συνθήκες ικανές να αφυπνίσουν την εθνική συνείδηση, να καλλιεργήσουν τον σεβασμό στην παράδοση, να τονώσουν την εθνική αυτογνωσία ως ανάχωμα στην πολιτιστική αλλοτρίωση.

• Πνευματικός τομέας

- η ιστορική γνώση συνδέεται με τη συσσωρευμένη πείρα και τη σοφία των προγενέστερων που μεταγγίζονται στους μεταγενέστερους για την αποφυγή διαιώνισης λαθών
- διανοίγει τους πνευματικούς ορίζοντες
- καλλιεργεί τον κριτικό στοχασμό και τη γόνιμη αμφιβολία που οχυρώνουν το άτομο απέναντι στις πνευματικές αγκυλώσεις, στις αναχρονιστικές αντιλήψεις, στα στερεότυπα, στην πνευματική καχεξία της εποχής αλλά και σε κάθε απόπειρα ετεροκατεύθυνσης και μαζοποίησης, προπαγάνδας και παραπληροφόρησης.

• Κοινωνικός τομέας

- κληροδοτεί κοινωνικές αρετές που δοκιμάστηκαν στο παρελθόν και δύνανται να νοσηματοδοτήσουν τη ζωή των νέων, να εμπνεύσουν τους σύγχρονους, ώστε να αντισταθούν στις ανθενωτικές τάσεις της εποχής. Πρόκειται για τις αξίες της συλλογικότητας, της κοινωνικής συνείδησης

που υπερβαίνει την ατομική, του συνεργατικού πνεύματος, της κοινωνικής ενότητας – συνοχής

- **Διεθνιστικός τομέας**

- Κονιορτοποιεί τις αποστάσεις, επιτρέπει την επαφή με την κουλτούρα και την ιδιοσυγκρασία των άλλων λαών.
- Καλλιεργεί τον σεβασμό προς τους άλλους και ευνοεί τη συνειδητοποίηση της κοινής ανθρώπινης μοίρας. Έτσι, επιτυγχάνεται η αποτίναξη εθνικιστικών - ρατσιστικών αντιλήψεων, προάγεται η συναδέλφωση και η αλληλεγγύη, καλλιεργείται το πνεύμα της οικουμενικής συνείδησης, το πνεύμα της ανεκτικότητας, ο σεβασμός δηλαδή στην ετερότητα. Πρόκειται για συνθήκες που θέτουν τις βάσεις για την ειρηνική συνύπαρξη των λαών.

- **Ηθικός τομέας**

- η ιστορική γνώση ενσταλάζει αξίες ηθικές και αρχές, όπως είναι το μέτρο, ο σεβασμός, η αλληλεγγύη, η υπευθυνότητα, επιτρέποντας τη διάπλαση ηθικά αρτιωμένων προσωπικοτήτων.
- οι νέοι μπορούν να αντλήσουν πρότυπα που τροφοδοτούν την προσπάθεια για αυτοβελτίωση, για χαλιναγώγηση των παθών και των αδυναμιών και καλλιεργούν την ενσυναίσθηση ως αντίβαρο σε μια ηθικά αλλοτριωμένη κοινωνία, στην οποία κατισχύουν οι απαξίες, ο ωφελισμός και το συμφερολατρικό πνεύμα.

- **Πολιτικός τομέας**

- η ιστορία εμπνέει την ενεργό συμμετοχή στο πολιτικό γίγνεσθαι, καταδεικνύοντας πως ο αδιάφορος πολίτης, ο μη συνειδητοποιημένος και ανώριμος επιτρέπει στους άλλους να αποφασίζουν ερήμην του. Η πολιτική ιστορία είναι ικανή να βοηθήσει τους νέους να αναπτύξουν άμυνες απέναντι σε εκφυλιστικά φαινόμενα της πολιτικής ζωής (λαϊκισμός – δημαγωγία) που αμαυρώνουν τις δημοκρατικές αρχές.

Β' Ζητούμενο

Βιωματικοί τρόποι καλλιέργειας του ενδιαφέροντος για το ιστορικό παρελθόν

- Διοργάνωση **επισκέψεων** σε χώρους σημαντικής ιστορικής αξίας, τόσο στο πλαίσιο της λειτουργίας του σχολείου, όσο και την πολιτείας.
- **Δημιουργική συμμετοχή** των μαθητών στη διοργάνωση των επετειακών εορτασμών των ποικίλων ιστορικών γεγονότων.
- **Μ.Μ.Ε.:** προώθηση της ιστορικής γνώσης, μέσω προγραμμάτων που έχουν επιμεληθεί άτομα καταρτισμένα πάνω στην ιστορική μελέτη.

- **Οικογένεια:** ενθάρρυνση των παιδιών για την εκμάθηση του ιστορικού παρελθόντος και όχι απαξίωσή του. Αξιοποίηση στοιχείων της σύγχρονης καθημερινότητας και σύνδεσή τους με περιστάσεις του παρελθόντος.
- Αξιοποίηση των σύγχρονων **οπτικοακουστικών** και ψηφιακών **μέσων** για τη διαμόρφωση χώρων εικονικής πραγματικότητας, όπου οι τεχνολογικά εξοικειωμένοι νέοι θα έχουν τη δυνατότητα να περιηγηθούν στο ιστορικό παρελθόν, σε χώρους μουσείων, στο περιβάλλον παλαιότερων ιστορικών περιόδων.
- Ανάθεση **ερευνητικών εργασιών** στο πλαίσιο του μαθήματος της ιστορίας στα σχολεία, όπου οι μαθητές θα αυτενεργούν και θα ενθαρρύνονται στη λήψη πρωτοβουλιών για την οργάνωση, τον σχεδιασμό, την παρουσίαση ποικίλων ιστορικών θεμάτων. Έτσι, το μάθημα θα αποσυνδεθεί από την εξετασιοκεντρική και την μηχανιστική μάθηση και θα αποκτήσει δημιουργικό χαρακτήρα.

Επιμέλεια

Β. Καστάνη – Ε. Καβρουλάκη – Ε. Καρασαβόγλου